



การพัฒนาชุดการสอนขิมสำหรับใช้ในการเรียนการสอน
ตามระบบการศึกษาตามอัธยาศัย

A Development of Khim Teaching Module for
Informal Education System

ลดา ชินสาโรจน์¹

Lada Chinsarajana

อนรรฆ จรรย์ยานนท์²

Anak Charanyananda

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรีศึกษา
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Master of Arts in Music, College of Music,
Mahidol University

(E-mail: L.chinsarajana@gmail.com)

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาดนตรีศึกษา
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Assistant Professor, College of Music,
Mahidol University

Received: 12/11/2019 Revised: 2/01/2020 Accepted: 8/01/2020

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดการสอนขิมสำหรับใช้ในการเรียนการสอนตามระบบการศึกษาตามอัธยาศัยและหาประสิทธิภาพในเชิงคุณภาพของการพัฒนาชุดการสอนขิมสำหรับใช้ในการเรียนการสอนตามระบบการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเชิญชวนผู้เข้าร่วมการวิจัยที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่และมีอายุระหว่าง 21-65 ปี จำนวน 6 คน มาทำการเรียนการสอนตามชุดการสอนขิมเพลงแขกปัตตานีที่ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาขึ้นและผ่านการประเมินคุณภาพของชุดการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ เป็นระยะเวลา 4 คาบ คาบ ละ 1 ชั่วโมง เพื่อทำการหาประสิทธิภาพของชุดการสอนจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนด้วยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและบันทึกพัฒนาการของผู้เรียนโดยผู้วิจัย ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนทุกคนสามารถปฏิบัติทักษะต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ได้ ในเรื่องการจับไม้ ทำนองในการบรรเลง การปฏิบัติทักษะการตีเก็บ การตีกรอ ความต่อเนื่องในการบรรเลง จังหวะในการบรรเลง ความไพเราะในการบรรเลง และสามารถบรรเลงบทเพลงแขกปัตตานีได้อย่างครบถ้วน ถูกต้อง โดยผู้เรียนทุกคนมีพัฒนาการสูงขึ้นเป็นที่น่าพอใจอย่างเห็นได้ชัด

คำสำคัญ: ชุดการสอนขิม, การสอนตามระบบการศึกษาตามอัธยาศัย

Abstract

The purpose of this qualitative research was to develop a Khim teaching module for an informal education system and to find its efficiency in a qualitative way. The researcher invited 6 adult research participants aged between 21-65 years old to do private music lessons according to Khim teaching module design. The Khim teaching module has been developed and already passed the qualitative evaluation by 3 Thai music educators. The lessons in the teaching module included 4 private periods for 1 hour each. After the students had finished all

the lessons, the researcher determined the teaching module's efficiency from the student's accomplishment and student development observation record which were assessed individually by 5 different music educators. The results revealed that all students were able to pass the researcher's criteria in Khim playing and performing posture, short and long tone playing, duration, rhythm, fluency, and accuracy in performing the entire piece. Thus, all students were able to obviously developed themselves at a satisfactory level.

Keywords: Khim Teaching Module, Informal Education System Teaching

บทนำ

ขิม เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย บรรเลงด้วยการใช้ไม้ตี แต่ละหย่องเสียง มีสาย 3 สายทำมาจากทองเหลือง ได้รับมาจากจีน โดยมีต้นกำเนิดจากเปอร์เซีย เรียกว่า ซานเตอร์ (Santur) (พงษ์ศิลป์ อรุณรัตน์, 2554) โดยในประเทศไทย ขิมได้เข้ามามีบทบาทในวงเครื่องสายในสมัยรัชกาลที่ 6 ช่วง พ.ศ. 2567 โดยครูมนตรี ตราโมท ได้นำมาบรรเลงในวงมหาดเล็กหลวง (มนตรี ตราโมท, 2538)

ในอดีต การเรียนดนตรีไทยแบบแผนดั้งเดิมได้นั้น จะต้องไปเรียนที่ “บ้าน” ซึ่งบ้านในที่นี้คือ บ้านของครูผู้สอนที่มีชื่อเสียงทางด้านดนตรีไทย โดยเริ่มเรียนจากฆ้อง เป็นเครื่องดนตรีที่มีหน้าที่ดำเนินทำนองหลักในวงปี่พาทย์ของไทย หลังจากนั้นค่อยไปเริ่มบรรเลงในเครื่องดนตรีชิ้นอื่น ด้วยการเรียนวิธีการบรรเลงของเครื่องดนตรีชนิดนั้นเพิ่มเติมอีกเล็กน้อย (บุญธรรม ตราโมท, 2481)

การเรียนดนตรีตามบ้าน หรือการสอนแบบตามอัธยาศัยนั้น ทำให้เกิดศิลปินคนสำคัญในวงการดนตรีของไทยมาหลายยุคหลายสมัย เป็นระบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และคุณภาพเป็นอย่างมากเนื่องด้วยผู้เรียนต้องไปเรียนรู้และอาศัยอยู่ที่บ้านของผู้สอนโดยตรง สามารถทำการฝึกซ้อมและเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ สามารถพัฒนาศักยภาพของตนได้อย่างตรงจุด ตามแต่ความสามารถของตน

ไม่ใช่แค่เพียงเรื่องเรียน แต่รวมไปถึงเรื่องมารยาท การปฏิบัติตัว และวิชาอื่นๆ นอกเหนือจากดนตรีด้วย แต่ในปัจจุบัน การเรียนดนตรีตามบ้าน หรือการเรียนการสอนตามอริยาไคยนั้น อาจเป็นการที่ผู้เรียนไปเรียนดนตรีที่บ้านผู้สอนในช่วงระยะเวลาหนึ่งต่อสัปดาห์ ไม่ได้ไปอยู่อาศัยที่บ้านผู้สอนแบบในอดีต (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2547)

ขิม นับเป็นเครื่องดนตรีชนิดหนึ่งที่เป็นที่นิยมเป็นอย่างมาก เพราะเรียนได้ตั้งแต่เด็กในวัยปฐมวัยไปจนถึงผู้สูงอายุ มีวิธีการบรรเลงและบทเพลงที่เริ่มจากบทเพลงฝึกหัดเบื้องต้นไปจนถึงบทเพลงระดับสูง จึงนับได้ว่าขิม เป็นเครื่องดนตรีที่สามารถนำมาพัฒนาการศึกษาดนตรีในประเทศไทยได้ และยังสามารถพัฒนาทักษะทางดนตรีของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัยในหัวข้อการพัฒนาชุดการสอนขิมสำหรับใช้ในการเรียนการสอนตามระบบการศึกษาตามอริยาไคย เนื่องจากชุดการสอนปฏิบัติดนตรีสำหรับใช้ในระบบการศึกษาตามอริยาไคยยังมีไม่หลากหลาย และยังไม่มียุทธการการสอนที่เหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ในการสอนที่มีวัตถุประสงค์ในการสอนตรงตามกับผู้วิจัยต้องการ ผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาชุดการสอนปฏิบัติขิมสำหรับผู้ใหญ่เพื่อใช้ในการเรียนการสอนตามอริยาไคยขั้น ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ มีการใช้เพลงแขกปัตตานีเป็นเพลงในอัตราจังหวะสองชั้นมาใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งเพลงแขกปัตตานีนี้ได้ถูกนำไปปรับเป็นเพลงลูกทุ่งที่ได้รับความนิยมและเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย คือทำนองในเพลงที่ชื่อ จดหมายจากแม่ ซึ่งคุ้นหูผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่เป็นอย่างดี ผู้วิจัยหวังว่าชุดการสอนนี้จะสามารถสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับชุดการสอนขิมตามระบบการศึกษาตามอริยาไคยในประเทศไทยขึ้น เพื่อผู้ที่สนใจสามารถนำไปศึกษา ประยุกต์ใช้ หรือพัฒนาต่อไปได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดการสอนขิมสำหรับใช้ในการเรียนการสอนตามระบบการศึกษาตามอริยาไคยและหาประสิทธิภาพในเชิงคุณภาพของการพัฒนาชุดการสอนขิมสำหรับใช้ในการเรียนการสอนตามระบบการศึกษาตามอริยาไคย

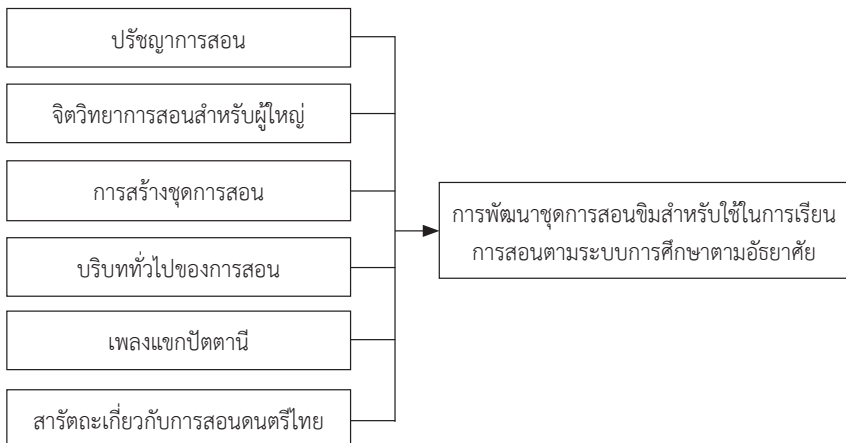
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยหวังว่าชุดการสอนที่ได้รับการพัฒนาขึ้นจะสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ขึ้นในระบบการศึกษาดนตรีของประเทศไทย และผู้ที่สนใจสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ หรือพัฒนาชุดการสอนนี้ให้เหมาะสมกับตนเองได้ นอกจากนี้ ยังได้รับความรู้และพัฒนาเกี่ยวกับการหาประสิทธิภาพในเชิงคุณภาพของชุดการสอนอีกด้วย

ขอบเขตของงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีเกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียน จำนวน 6 คน โดยผู้เข้าร่วมในการวิจัยต้องอยู่ในวัยผู้ใหญ่ช่วงอายุ 21-65 ปี ต้องไม่มีพื้นฐานในการบรรเลงขิมมาก่อน เนื้อหาที่นำมาใช้ในการพัฒนาชุดการสอน เป็นเนื้อหาในการปฏิบัติขิม ตั้งแต่ระดับเบื้องต้นพื้นฐาน โดยกำหนดบทเพลงที่นำมาใช้ในชุดการสอนคือเพลงแขกปัตตานี สองชั้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย



ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมโดยการ ศึกษาจากเอกสารจากแหล่งต่างๆ ได้แก่ ห้องสมุดจิตว่างชื่อ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยมหิดล ศูนย์หนังสือจุฬาฯ และ วารสารออนไลน์ต่างๆ เพื่อสรุปออกมาเป็นข้อมูลที่เป็นต่องานวิจัยในครั้งนี้

2. พัฒนาชุดการสอน หลังจากทำการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องแล้ว ผู้วิจัย ได้ทำการพัฒนาชุดการสอนขึ้นสำหรับการเรียนการสอนในระบบการศึกษา ตามอัธยาศัยขึ้น โดยยึดพื้นฐานจากข้อมูลที่ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรม

3. ประเมินคุณภาพชุดการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ หลังจากทำการพัฒนา ชุดการสอนแล้ว ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบคุณภาพของชุดการสอนด้วยการประเมิน โดยผู้เชี่ยวชาญแบบคณะบุคคลเฉพาะกิจ เพื่อเป็นการตรวจสอบคุณภาพและ ความเหมาะสมของชุดการสอน โดยผู้ที่ทำการประเมินจะเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการ ศึกษาและการสอนดนตรีไทยจำนวน 3 ท่านตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้

4. ทำการเชิญชวนผู้เข้าร่วมโครงการ เป็นผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่จำนวน 6 ท่าน ที่ไม่เคยมีพื้นฐานในการเรียนขิมมาก่อน ซึ่งแจ้งถึงประโยชน์ของการเข้าร่วม โครงการและรายละเอียดอื่นๆ

5. ทดลองสอนเป็นรายบุคคล โดยในครั้งแรก ผู้วิจัยทำการบันทึกวีดิทัศน์ และทำการสัมภาษณ์พื้นฐานด้านการเรียน เพื่อเป็นการประเมินพื้นฐานของผู้เรียน แต่ละคนก่อนที่จะทำการดำเนินการสอนผู้วิจัยจะดำเนินการเรียนการสอนขิมโดยใช้ เนื้อหา ขั้นตอน และวิธีการต่างๆ ตามที่ชุดการสอนขึ้นสำหรับการเรียนการสอน ในระบบการศึกษาตามอัธยาศัยได้ระบุไว้ โดยทำการทดลองสอนในผู้เรียนที่ไม่มี พื้นฐานการเรียนขิมมาก่อนเป็นรายบุคคล จำนวน 6 คน มีระยะเวลาในการสอนคือ 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง และระหว่างที่ทำการทดลองสอน ผู้วิจัยได้ทำการ สังเกตและเก็บข้อมูลพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละครั้งด้วย

6. ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยผู้เชี่ยวชาญ หลังจาก ที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนจนถึงสัปดาห์สุดท้าย ผู้วิจัยได้จัดการประเมินผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนของผู้เรียนโดยผู้เชี่ยวชาญขึ้น โดยได้มีการทดสอบในบทเพลงแขกปัตตานี สองชั้นโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

7. ประเมินประสิทธิภาพของชุดการสอนโดยผู้วิจัย หลังจากเสร็จสิ้นการเรียนการสอนตามที่ได้ชุดการสอนกำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เพื่อนำมาหาประสิทธิภาพของชุดการสอน โดยได้ทำการประเมินเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการประเมินในเชิงคุณภาพตามที่ได้รับบัพไว้ และนำผลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ มาทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

8. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลออกมาเป็นผลการวิจัย

แนวคิดในการสร้างชุดการสอน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสร้างชุดการสอนสำหรับผู้เรียนในระบบการศึกษาตามอัธยาศัยขึ้น โดยใช้หลักการต่างๆ ตามที่ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมศึกษาเอกสารจากหนังสือและวิจัยต่างๆ ดังนี้

1. รูปแบบในการเรียนการสอน

รูปแบบในการเรียนการสอนของชุดการสอนที่พัฒนาขึ้น จะใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบตามอัธยาศัย เนื่องจากการเรียนดนตรีนั้น เป็นการเรียนรู้ที่มีลักษณะเฉพาะและแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล การศึกษาแบบตามอัธยาศัยซึ่งมีลักษณะเป็นการจัดสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ เพื่อส่งเสริมให้บุคคลได้เรียนรู้ตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาสของตน จึงเป็นการศึกษาแบบที่เหมาะสมกับการเรียนดนตรี

2. จำนวนผู้เรียน

ในการเรียนดนตรี ผู้เรียนแต่ละคนจะมีพัฒนาการและความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในชุดการสอนนี้ จึงเลือกที่จะทำการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล เพื่อให้ผู้วิจัยจะได้ทำการแนะนำ พัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างเต็มที่

3. ปัญหาพื้นฐานที่ใช้ในการสร้างชุดการสอน

ในชุดการสอนชิ้นนี้ ผู้วิจัยได้มีการศึกษาหลักปรัชญาในแบบต่างๆ และเลือกใช้หลักปรัชญาแบบอรรถิภาวนิยม ควบคู่กับหลักปรัชญาแบบนิรันตรนิยม เนื่องจากหลักปรัชญาแบบนิรันตรนิยมนั้น เน้นการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนทำความเข้าใจกับตนเอง เพื่อส่งเสริมและขัดเกลาสติปัญญา พัฒนาความคิด เหตุผล และในหลักปรัชญาแบบอรรถิภาวนิยม จะเน้นความสำคัญของปัจเจกบุคคล ซึ่งการเรียนรู้นั้นจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล โดยรวมแล้ว การจัดการเรียนรู้โดยยึดหลักปรัชญาของทั้งสองสาขา ซึ่งมีลักษณะที่ครู มีบทบาทในการจัดกิจกรรมสร้างบรรยากาศ เสนอความรู้และข้อคิด มีการสอนในสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ พัฒนาความคิด และสติปัญญา เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ภายใต้การแนะนำของครู เน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักพิจารณา มีอิสระในการเลือก และรู้จักรับผิดชอบตนเองต่อภาระของตนเอง ครูและผู้เรียนมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเรียนการสอนสามารถยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ตามจุดมุ่งหมายของผู้เรียน

4. จิตวิทยาที่ใช้ในการเรียนการสอน

ผู้วิจัยเลือกใช้จิตวิทยาการเสริมแรงทางบวก เพื่อสร้างแรงจูงใจ กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอน เนื่องจากการเรียนรู้ของวัยผู้ใหญ่ขึ้น ถ้าผู้เรียนเริ่มต้นการเรียนรู้ด้วยความสนใจ ผู้เรียนจะสามารถฝ่าฟันอุปสรรคในการเรียนการสอนจนประสบความสำเร็จและเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง แต่ถ้าเกิดจากการบังคับ ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดความยุ่งยากใจ และท้อถอยต่อการเรียนการสอน และบุคคลในวัยผู้ใหญ่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ อาจเกิดความรู้สึกลงในแง่ลบได้ง่าย ถ้าถูกตำหนิหรือมีการใช้การเสริมแรงในแง่ลบ ผู้สอนจึงควรใช้การเสริมแรงทางบวก เพื่อเสริมสร้างกำลังใจและแรงจูงใจแก่ผู้เรียน และการเสริมแรงทางบวกยังก่อให้เกิดการสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอน ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการเรียนการสอนผู้ใหญ่

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอน

ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามและศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ พบว่าระยะเวลาในการเรียนการสอนตลอดชุดการสอนไม่ควรใช้เวลานานนัก และในแต่ละคาบ ไม่ควร

กินเวลาเกิน 1 ชั่วโมง เนื่องจากผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่สามารถมีสมาธิจดจ่อต่อเนื้อหาในการเรียนได้นานกว่าผู้เรียนในวัยเด็ก แต่ผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีภาระและหน้าที่เป็นของตนเอง ถ้าใช้เวลาในการเรียนนานเกินไปจะทำให้เกิดความยุ่งยากใจต่อการเรียนการสอนมากขึ้น ผู้วิจัยจึงได้เลือกที่จะกำหนดระยะเวลาในการเรียนคือ จำนวน 4 คาบ คาบละหนึ่งชั่วโมง

6. เนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอน

เนื้อหาในชุดการสอนจะทำการเน้นไปในส่วนของการฝึกทักษะในการปฏิบัติเครื่องดนตรีซิม เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติเพลงแขกปัตตานี พร้อมสอดแทรกเกร็ดความรู้เกี่ยวกับดนตรีไทยเรื่องจังหวะ การอ่านโน้ต และเพลงแขกปัตตานีเข้าไป เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในบริบทอื่นๆ เกี่ยวกับดนตรีไทยเพิ่มเติม

7. วิธีการที่ใช้การเรียนการสอน

ในชุดการสอน ได้ใช้วิธีการสอนปฏิบัติเครื่องดนตรีซิม โดยมีครูเป็นผู้คอยแนะนำแนวทางการฝึกซ้อมของผู้เรียนเป็นลำดับขั้นตอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะ และสามารถทำการฝึกซ้อมด้วยตนเองได้ในต่อไป

8. กระบวนการในการเรียนการสอน

ในชุดการสอนซิมมีกระบวนการในการเรียนการสอนคือ การทำการเรียนการสอนในคาบเรียนตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ หลังจากนั้น ผู้สอนจึงให้เอกสารการฝึกซ้อมด้วยตนเองของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนกลับไปฝึกซ้อมด้วยตนเองและทำการบันทึกรายละเอียดในการเรียนการสอนตอนท้ายคาบโดยผู้สอน หลังจากนั้นผู้เรียนและผู้สอนทำการประเมินการฝึกซ้อมของผู้เรียนในแต่ละสัปดาห์

หลังจากจบการเรียนการสอนแล้ว ผู้สอนจึงนำผลของการเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกี่ยวกับทักษะการปฏิบัติซิมของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และหลังจากนั้นผู้สอนจึงทำการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกี่ยวกับทักษะการปฏิบัติซิมของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

9. รูปแบบในการเรียนการสอน

ในชุดการสอนซิมใช้การสอนปฏิบัติเป็นรายบุคคล ดำเนินการสอนด้วยการใช้จิตวิทยาการเสริมแรงทางบวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมีความ

กระตือรือร้นในการเรียน และดำเนินการเรียนการสอนอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่ไม่รู้สึกเบื่อ แต่ถ้าผู้เรียนไม่เข้าใจเนื้อหาในกิจกรรมนั้นๆ ผู้สอนก็สามารถปรับยืดหยุ่นแผนการสอนได้ตามความเหมาะสม นอกจากนี้ยังมีการใช้หลักจิตวิทยาต่างๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจและระเบียบวินัยในการฝึกซ้อมด้วยตนเองของผู้เรียน

10. กิจกรรมในการเรียนการสอน

กิจกรรมในการเรียนการสอน ประกอบไปด้วยการสัมภาษณ์พูดคุยพื้นฐานในการเรียนของผู้เรียน การสอนทฤษฎีดนตรีต่างๆ แก่ผู้เรียน การสาธิตทักษะต่างๆ ของผู้สอนแก่ผู้เรียน และการฝึกฝนทักษะต่างๆ ของผู้เรียนโดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำ หลังจากนั้นก็จึงทำการพูดคุยกับผู้เรียนเกี่ยวกับความรู้สึกในการเรียน รวมถึงซักถาม พูดคุยเกี่ยวกับเนื้อหาของการเรียนการสอนหรือข้อสงสัยอื่นๆ

11. การวัดและประเมินผล

ในการเรียนการสอนครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการประเมินผลเป็นรายบุคคล โดยมีการสังเกตพัฒนาการของผู้เรียนตลอดระยะเวลาการเรียนการสอน หลังจากนั้นจึงนำผลจากการเรียนการสอนไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินเป็นรายบุคคล และทำการสรุป อภิปรายผลเป็นเชิงคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

1. ขั้นพัฒนาชุดการสอน

ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอน พร้อมทั้งศึกษาตัวอย่างของชุดการสอนคนตรีแบบต่างๆ และทำการสร้างชุดการสอนซิมเพลกซ์กัฏตาดานี่ขึ้นมาจากโครงสร้างในตารางเปรียบเทียบชุดการสอนที่ศึกษาจากงานวิจัยเกี่ยวกับชุดการสอนอื่นๆ อีก 3 ชิ้น ซึ่งประกอบไปด้วยในด้าน รูปแบบในการเรียนการสอน จำนวนผู้เรียน ปรักษญา จิตวิทยา ระยะเวลา เนื้อหา วิธีการกระบวนการ รูปแบบกิจกรรม และการวัดและการประเมินผล หลังจากนั้นจึงทำการปรับปรุงชุดการสอน และทำการพัฒนาชุดการสอนซิมให้ครบถ้วนดียิ่งขึ้นอีกหลายครั้ง โดยมีผู้เชี่ยวชาญในการสอนและอาจารย์ที่ปรึกษาหลักให้คำปรึกษา

เพื่อให้ชุดการสอนขิมเพลงแขกปัตตานีสามารถเป็นส่วนช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนได้

ในชุดการสอนเพลงแขกปัตตานี ผู้วิจัยได้นำทางเพลงแขกปัตตานีที่ถูกดัดแปลงไปเป็นเพลงไทยสากลในชื่อเพลงจดหมายจากแม่ มาแปลงเป็นโน้ตดนตรีไทยเครื่องม่อขิม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักคุ้นเคย และนำไปฟังเข้ากับเพลงจดหมายจากแม่ได้ตรงตามโน้ตและวรรคเพลง แต่เพลงแขกปัตตานีทางปกติและใช้ในละครดึกดำบรรพ์นั้น มีโน้ตเพลง วรรคและทางเสียงในการบรรเลงที่ต่างออกไปดังนี้

- - - ร	- - - ด	ร ด ร ท	- ด - ร	- - - -	- - - ร	- ร ร ร	- ร - ล
- ร ด ล	- ช - ฟ	- - - ช	- ล - ด	- - - -	- - - ด	ร ม ร ด	- ท - ล
- ร ด ล	- ช - ล	- ร ด ล	- ช - ฟ	- ล ช ฟ	- ม - ร	- ด - ร	- - - -
- ล - ร	- ม - ฟ	ม ร ม ฟ	- ช - ล	- - - ด	- ท - ด	ร ม ร ด	- ท - ล
- - - -	- - - ล	- ล ล ล	- ล - ล				

โน้ตเพลงแขกปัตตานี ทางดึกดำบรรพ์ ผู้วิจัยได้แปลงมาจากโน้ตสากลที่ถูกบันทึกโดยอาจารย์ดุष्ฎี มีป้อม ผู้วิจัยได้ทำการเลื่อนทางเสียง (Modal Transposition) ขึ้นมาจากโน้ตของอาจารย์ดุष्ฎี มีป้อม 1 เสียงเต็ม (โน้ตเดิมขึ้นต้นด้วยเสียงโด) เพื่อให้ตรงกับเพลงแขกปัตตานีที่ใช้ในชุดการสอน โดยยึดระดับเสียงจากเพลงไทยลูกทุ่ง เพลงจดหมายจากแม่ เพื่อความเข้าใจในโครงสร้างของโน้ตสำหรับทางดึกดำบรรพ์นี้ มีการย้อนในสองบรรทัดแรกของเพลงจึงทำให้บทเพลงทางดึกดำบรรพ์มีความยาวและจำนวนวรรคที่มากกว่าทางที่ใช้บรรเลงในปัจจุบัน ดังแสดงในโน้ตเพลงดังนี้

- - - ร	- - - ด	- ร - ท	- ด - ร	- - - -	- - - ร	- - - ร	- - - ล
- ด - ล	- ช - ฟ	- - ล ช	ฟ ช - ล	- - - -	- - - ล	- ล ล ล	- ล - ล
- - - ร	- - - ด	- ร - ท	- ด - ร	- - - -	- - - ร	- - - ร	- - - ล
- ด - ล	- ช - ฟ	- - - ช	- ล - ด	- - - -	- - - ด	- - - ด	- - - ล
- ด - ล	- ช - ล	- ด - ล	- ช - ฟ	- ล ช ฟ	- ม - ร	- ด - ร	- - - -
- ล - ร	- ร ม ฟ	ม ร ม ฟ	- ช - ล	- - - ด	- ท - ด	- ม - ด	- ท - ล

โน้ตเพลงแบกปัตตานี ทางธรรมดา แปลงจากโน้ตสากลของอาจารย์ดุขฎี มีป้อม ผู้วิจัยได้ทำการเลื่อนทางเสียง (Modal Transposition) ขึ้นมาจากโน้ตของอาจารย์ดุขฎี มีป้อม 1 เสียง เต็ม (โน้ตเดิมขึ้นต้นด้วยเสียงโด) เพื่อให้ตรงกับเพลงแบกปัตตานีที่ใช้ในชุดการสอน โดยยึดระดับเสียงจากเพลงไทยลูกทุ่ง เพลงจดหมายจากแม่ เพื่อความเข้าใจในโครงสร้างของโน้ต

- - - ร	- - - ด	- ร - ท	- ด - ร	- - - -	- - - ร	- - - ร	- - - ล
- ด - ล	- ช - ฟ	- - ช	- ล - ด	- - - -	- - - ด	- ม ร ด	- ท - ล
- ด - ล	- ช - ล	- ด - ล	- ช - ฟ	- ล ช ฟ	- ม - ร	- ด - ร	- - - -
- ล - ร	- ร ม ฟ	ม ร ม ฟ	- ช - ล	- - - ด	- ท - ด	- ม - ด	- ท - ล

2. ขั้นตอนการประเมินคุณภาพของชุดการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้นำชุดการสอนที่พัฒนาขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านทำการตรวจและประเมิน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทุกท่านมีความเห็นว่าชุดการสอนมีความเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในการสอนได้ โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นว่า ชุดการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้มีลักษณะเด่นคือ มีการเรียงลำดับขั้นตอนในการเรียนการสอนที่ดีและชัดเจน เน้นการฝึกด้านทักษะการปฏิบัติ มีการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีดนตรี และทำการเรียนการสอนเป็นรายบุคคลโดยมีการสอนซ่อมเสริมเพื่อให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติทักษะได้อย่างถูกต้องครบถ้วน นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าควรมีการให้ผู้เรียนได้ระบุปัญหาของตนเองหรือวิธีแก้ไข ปัญหาของตนในการฝึกซ้อม หรือใช้การพูดคุยหลังจากเสร็จสิ้นการเรียนในแต่ละคาบ เพื่อเป็นการสร้างแนวทางในการพัฒนาตนเองของผู้เรียน

3. ขั้นการทดลองสอน - บันทึกพัฒนาการของผู้เรียน

ผู้วิจัยได้ปรับแก้ไขชุดการสอนตามที่ได้ผู้เชี่ยวชาญได้ให้คำแนะนำ และนำไปทำการทดลองสอนแก่ผู้เรียนจำนวน 6 คน เป็นรายบุคคล ซึ่งได้ผลโดยภาพรวมดังนี้

ผู้เรียนทุกคนสามารถปฏิบัติทักษะต่างๆ ตามที่ได้มีการระบุไว้ในชุดการสอนได้เป็นอย่างดี โดยผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถเรียนรู้และปฏิบัติทักษะต่างได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ได้มีผู้เรียนส่วนน้อยที่ต้องอาศัยการสอนซ่อมเสริมเพื่อทำการ

ทบทวนเนื้อหาในส่วนที่ผู้เรียนยังไม่สามารถปฏิบัติได้ เช่นการปฏิบัติทักษะการกรอ การฝึกควบคุมน้ำหนักมือในการบรรเลง และการปฏิบัติซิมในเพลงแขกปัตตานี โดยหลังจากสิ้นสุดการสอนทั้งภาคปกติและการสอนซ่อมเสริมเรียบร้อยแล้ว ผู้เรียนทุกคนสามารถปฏิบัติบทเพลงแขกปัตตานีซึ่งเป็นสมรรถนะของการเรียนได้เป็นอย่างดี เป็นที่น่าพอใจและมีพัฒนาการในการเรียนอย่างเห็นได้ชัด

4. ขั้นตอนประเมินประสิทธิภาพ

หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการเรียนการสอนแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการบันทึก วิดีทัศน์การบรรเลงเพลงแขกปัตตานีของผู้เรียน เพื่อนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านทำการประเมิน ซึ่งจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าผู้เรียนทุกคนสามารถปฏิบัติทักษะต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดไม้ ทำนองในการบรรเลง การปฏิบัติทักษะการตีเก็บ การตีกรอ ความต่อเนื่องในการบรรเลง จังหวะในการบรรเลง และความเพราะ ในการบรรเลง โดยผู้เรียนทุกคนมีพัฒนาการสูงขึ้นเป็นที่น่าพอใจอย่างเห็นได้ชัด

อภิปรายผล

จากการวิจัย ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลออกมาเป็นประเด็นในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านปรัชญา

การเลือกนำปรัชญาในรูปแบบของอัตถิภาวะนิยมและนิรันตรนิยมมาใช้เป็นฐานในการพัฒนาชุดการสอน ทำให้การเรียนการสอน เน้นการปฏิบัตินำหลักการ ยกเอาการฝึกทักษะซึ่งผู้สอนได้มีการสร้างแบบฝึกหัดที่ผู้เรียนสามารถนำทางและแก้ปัญหาให้กับตนเองได้ ซึ่งเป็นส่วนที่เป็นการกระตุ้นต่อความอยากฝึกซ้อมที่มีความน่าสนใจและภูมิใจด้วยตัวเอง ทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบในการฝึกซ้อม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้โดยการสังเกตและเลียนแบบ ของบันดูลราที่ การเรียนการสอนดำเนินไปในทิศทางที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติและเรียนรู้เอง โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้คอยช่วยเหลือ ชี้แนะแนวทาง และมีการโต้ตอบ

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในระหว่างการเรียนรู้ การเรียนการสอน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จดจำ และได้ลงมือปฏิบัติทักษะต่างๆ จริง การเรียนการสอนจึงดำเนินไปได้ด้วยดีและทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีอย่างเห็นได้ชัด

2. ด้านจิตวิทยา

การสร้างแรงจูงใจและการเสริมแรงทางบวกเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างเจตคติที่ดีต่อผู้เรียนทั้งในชุดการสอนและการเรียนดนตรีต่อไปในอนาคต เนื่องจากถ้าผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่เริ่มเรียนด้วยความรู้สึกสนใจ ก็จะเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากกว่าการถูกบังคับหรือมีความรู้สึกในด้านลบต่อการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนมีแรงใจในการฝ่าฟันอุปสรรคและความยุ่งยากในการเรียนการสอน หรือในที่นี้คือการฝึกซ้อมในส่วนที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ และเกิดความภูมิใจในความสำเร็จของตนในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีกระบวนการการเรียนรู้ในวัยผู้ใหญ่ (สมคิด อัสระวัฒน์, 2543) ที่กล่าวไว้ว่า เมื่อผู้ใหญ่เรียนรู้ด้วยความสนใจ จะมีกระบวนการคือ ขั้นเริ่มต้น ผู้เรียนจะรู้สึกสนใจ ตื่นเต้น มีความรู้สึกต่อการเรียนในทางบวก ขั้นเผชิญหน้ากับปัญหาความยุ่งยาก ผู้เรียนอาจมีความรู้สึกสับสนและท้อถอย ขั้นการดำเนินการคลี่คลายความยุ่งยาก มีความรู้สึกท้าทายเกิดขึ้น และเมื่อคลี่คลายทุกอย่างได้ก็จะเกิดความรู้สึกที่ดี ความพึงพอใจ รู้สึกประสบความสำเร็จ หรือต้องการที่จะเรียนรู้มากขึ้นต่อไป และอาจมีการนำเอาความรู้ที่ได้รับมาใหม่ไปผสมผสานประยุกต์กับความรู้เก่าที่มีอยู่เดิม สุดท้ายความสนใจในการเรียนจึงยังคงอยู่ต่อไป

3. วิธีการสอนชม วิธีการถ่ายทอดดนตรีไทย

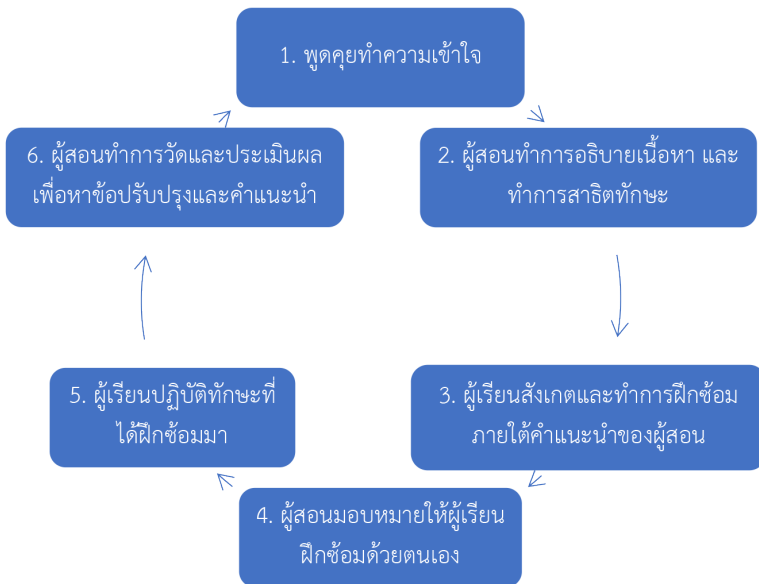
ในชุดการสอนนี้ได้มีการเพิ่มเติมแบบฝึกทักษะต่างๆ ก่อนที่ผู้เรียนจะเริ่มบรรเลงเพลงแขกปัตตานี เพื่อเป็นการเสริมสร้างพื้นฐานที่ดีแก่ผู้เรียน และเพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้เรียนในการเริ่มเรียนเพลงต่างๆ ได้ด้วยตนเองจากการอ่านโน้ต หรือการสังเกตเพิ่มเติมในแบบฝึกหัดด้วยตนเองของผู้เรียน และมีการนำเครื่องเมโทรโนมเข้ามาใช้ในแบบฝึกด้วยตนเองของผู้เรียน เพื่อให้เป็นตัวช่วยในการนับจังหวะของผู้เรียน และเพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำการฝึกซ้อมด้วยตนเองได้ รวมทั้ง

มีการพูดคุย ซักถามเกี่ยวกับเนื้อหาในการเรียนเพื่อความเข้าใจของผู้เรียน ซึ่งแตกต่างจากการสอนดนตรีไทยแบบดั้งเดิมที่เป็นการสอนแบบมุขปาฐะที่ครูผู้สอนทำหน้าที่ในการบอกเล่า หรือปฏิบัติเพื่อสาธิตเป็นตัวอย่าง แล้วให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม ซึ่งเป็นวิธีที่ครูผู้สอนปฏิบัติ และมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล

4. ชุดการสอนและกระบวนการสอน

การสร้างชุดการสอนทำให้บุคคล หรือผู้เรียนและผู้สอนสามารถเข้าถึงดนตรีไทยได้ง่ายขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเริ่มฝึกหัดด้วยตนเอง หรือการที่ผู้สอนต้องรับหน้าที่ในการสอนดนตรีไทยโดยที่ตนเองไม่มีพื้นฐานด้านดนตรีมา ก็สามารถนำชุดการสอนไปเป็นแนวทางและประยุกต์ให้เข้ากับการเรียนการสอนของตนเองได้

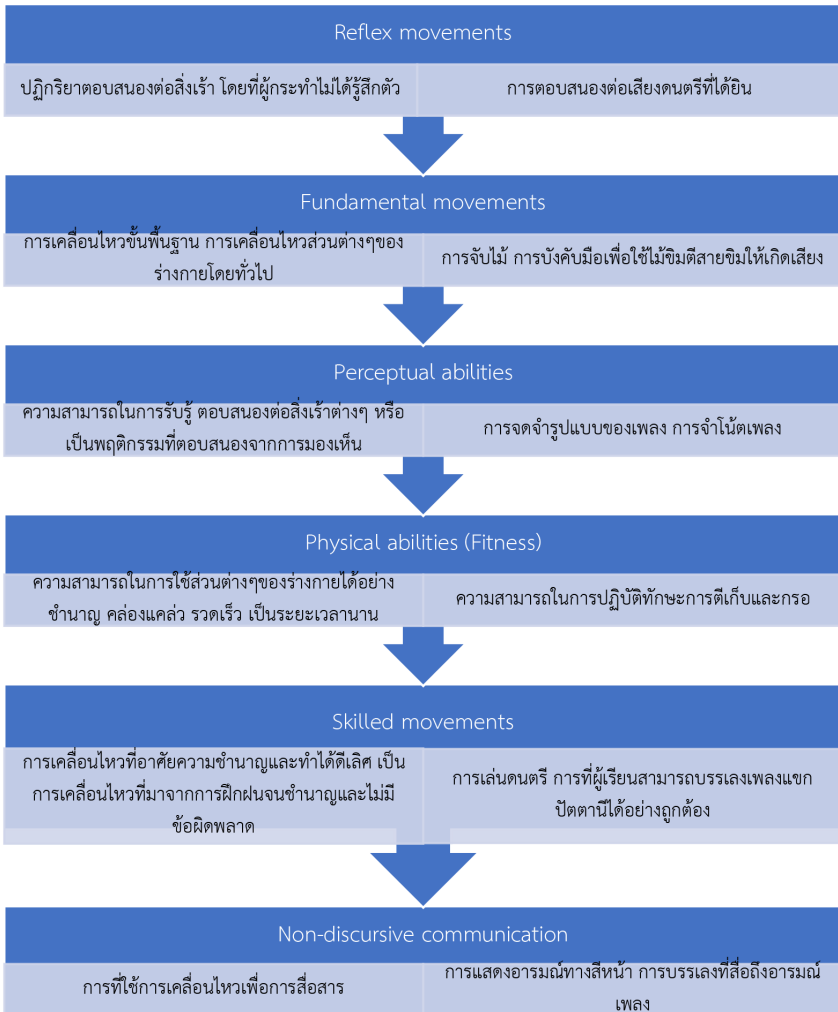
ผู้วิจัยได้ทำการประมวลผลจากการทดลองการสอน แล้วนำมาสร้างเป็นกระบวนการการสอนในชุดการสอนขึ้น มีลักษณะดังภาพประกอบต่อไปนี้



ภาพประกอบที่ 2 กระบวนการการสอนชิมที่ประมวลผลจากการทดลองสอน โดยใช้ชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. การเรียนรู้ทางด้านทักษะ

ผู้เรียนต้องอาศัยการฝึกฝนเพื่อให้ได้มาซึ่งทักษะต่างๆ ที่กำหนดไว้ในชุดการสอน ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบทักษะพิสัย หรือ psychomotor skills ของ Bloom (1956 อ้างถึงใน ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์, 2560) ที่เป็นการได้มาซึ่งทักษะต่างๆ ทางร่างกายโดยมีขั้นตอนคือ 1) Reflex movements ปฏิกริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าโดยที่ผู้กระทำไม่ได้รู้สึกตัว หรือกระทำโดยไตร่ตรองไว้ก่อน เช่นการตอบสนองต่อเสียงดนตรีที่ได้ยิน 2) Fundamental movements การเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน การเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายโดยทั่วไป เช่นการจับไม้ การบังคับมือเพื่อใช้ไม้จิ้มตีสายซิมให้เกิดเสียง 3) Perceptual abilities ความสามารถในการรับรู้ตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ โดยรับรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 และส่วนต่างๆ ของร่างกาย อาจทำโดยที่ผู้กระทำได้รับคำสั่ง หรือเป็นพฤติกรรมที่ตอบสนองจากการมองเห็น เช่น การจดจำรูปแบบของเพลง การจำโน้ตเพลง 4) Physical abilities (Fitness) ความสามารถในการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายได้อย่างชำนาญ คล่องแคล่ว รวดเร็ว และสามารถทำได้เป็นระยะเวลานาน เช่น ความสามารถในการปฏิบัติทักษะการตีเก็บและกรอ 5) Skilled movements หมายถึงการเคลื่อนไหวที่อาศัยความชำนาญและทำได้ดีเลิศ เป็นการเคลื่อนไหวที่มาจากการฝึกฝนจนชำนาญและไม่มีข้อผิดพลาด เช่น การเล่นดนตรี อันได้แก่การที่ผู้เรียนสามารถบรรเลงเพลงแขกปัตตานีได้อย่างถูกต้อง และ 6) Non-discursive communication คือ การใช้การเคลื่อนไหวเพื่อการสื่อสาร เช่น การแสดงอารมณ์ทางสีหน้า การบรรเลงที่สื่อถึงอารมณ์เพลง ดังภาพประกอบต่อไปนี้



ภาพประกอบที่ 3 ขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยทักษะของผู้เรียนในการปฏิบัติขิม
ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบทักษะพิสัย

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติทักษะต่างๆ ได้ครบถ้วนและสามารถบรรเลงเพลงแบกปัตตานีได้เป็นอย่างดี เป็นเพราะผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาและหมั่นฝึกฝนทักษะในการปฏิบัติของตน และจากการที่ได้ทำการประเมินตนเองและพูดคุยกับผู้สอนในท้ายคาบเรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และเน้นการฝึกทักษะรู้จักปรับปรุงและแก้ไขในจุดที่ตนเองยังไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างคล่องแคล่ว ทั้งยังมีแบบฝึกทักษะด้วยตนเองจากชุดการสอนเป็นส่วนช่วยให้ผู้เรียนสามารถฝึกฝนได้ด้วยตนเองเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในหัวข้อเรื่อง ประสิทธิภาพชุดการสอนเรื่องการผสมเสียงผ่านทักษะการฟัง สำหรับนักศึกษาสถาบันราชภัฏพิบูลสงครามของศิริพร ปัตตะพงษ์ (2543) งานวิจัยในหัวข้อเรื่องการพัฒนาชุดการสอนทฤษฎีดนตรีสากลเบื้องต้นผ่านทักษะปฏิบัติขลุ่ยรีคอร์เดอร์ ในรายวิชาดนตรีสำหรับครูประถมศึกษาของสถาบันราชภัฏ ของประโมทย์ พ่อคำ (2542) และงานวิจัยเรื่อง การสร้างและพัฒนาชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่องเครื่องดนตรีไทย สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของนิมิตาภรณ์ ลับแล (2543) ที่ผู้เข้าร่วมการวิจัยมีพัฒนาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นตามที่เกณฑ์ที่กำหนดไว้หลังจากทำการทดลองด้วยชุดการสอนที่สร้างขึ้น

7. ด้านพัฒนาการทางร่างกาย

ผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย จะมีพัฒนาการด้านร่างกายที่เริ่มเสื่อมถอยในด้านต่างๆ ที่เห็นได้ชัดเจน เช่น ปัญหาด้านสายตาซึ่งเป็นปัญหาหลักในการเรียนการสอนครั้งนี้ เนื่องจากปัญหาสายตาสั้นและสายตายาวที่ค่อนข้างมากของผู้เรียนบางคน ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถมองสายซิมได้อย่างชัดเจน จึงเกิดอาการตาลาย และตึงตื้อตึงตึงอยู่บ่อยครั้ง แต่ถ้าผู้เรียนทำการฝึกฝนแบบฝึกการไล่เสียงและฝึกฝนบทเพลงแบกปัตตานีอยู่อย่างสม่ำเสมอจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเคยชิน และลดปัญหาการตึงตึงตึงตึงได้มากขึ้น ดังเช่นตามที่ทฤษฎีลักษณะทางกายภาพของผู้ใหญ่ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2559 อ้างจาก Slavin, 2009) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะทางกายภาพของผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่จะมีการเจริญเติบโตเต็มที่เมื่ออายุประมาณ 20 ปี

และจะเริ่มเสื่อมถอยเมื่ออายุประมาณ 40 ปี ทำให้ร่างกายของผู้ใหญ่ในช่วงปลายมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ในวัยผู้ใหญ่พอสมควร เนื่องมาจากถ้าประสาทสัมผัสต่างๆ เช่น การมองเห็น หรือการได้ยิน มีการเสื่อมถอย มนุษย์จะรับรู้หรือมีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้น้อยลงทำให้ต้องใช้เวลามากขึ้นในการรับรู้และตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ ที่ได้เรียนรู้

8. ด้านพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

ผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่ ตามทฤษฎีลักษณะทางกายภาพของผู้ใหญ่ สามารถแบ่งช่วงวัยของผู้เรียนออกได้เป็น 2 ช่วงคือผู้ใหญ่ตอนต้นและตอนปลาย ผู้เรียนในช่วงอายุ 20 ต้นๆ ไปจนถึงก่อนอายุ 40 ปี จะมีพัฒนาการและความสามารถในการจดจำ และการเรียนรู้ที่ดีกว่าผู้เรียนในวัย 40 ขึ้นไป ที่พัฒนาการด้านการเรียนรู้โดยเฉพาะด้านความจำเริ่มเสื่อมถอย ทำให้ไม่สามารถจำจดโน้ตเพลงแบกปัดตานีที่มีความยาวพอสมควรได้ในระยะเวลาอันสั้น และเกิดอาการหลงลืมขึ้น ดังจะเห็นได้ชัดจากผู้เรียนคนที่ 2 5 และ 6 ที่ความสามารถในการเรียนรู้และการจดจำนั้นเกิดขึ้นค่อนข้างช้า และสามารถลืมได้ง่ายหลังจากระยะเวลาผ่านไปสักพักหนึ่ง ต้องอาศัยการฝึกฝนและความเข้าใจเป็นอย่างมาก เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถบรรเลงแบกปัดตานีได้อย่างต่อเนื่องจนจบ ไม่เหมือนกับผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่สามารถเรียนรู้ได้เร็วกว่าและมีความจำที่ดีและแม่นยำกว่า ทำให้สามารถเรียนและจดจำบทเพลงแบกปัดตานีได้ไวกว่า

อีกหนึ่งปัญหาหลักของผู้เรียนทุกคนในการเรียนการสอนครั้งนี้คือ ปัญหาการที่ผู้เรียนไม่สามารถควบคุมมือข้างที่ไม่ถนัดได้ดี ทำให้เสียงในการบรรเลงฟังดูไม่สม่ำเสมอ ซึ่งสามารถพบได้ในผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ทุกคน ต้องอาศัยการฝึกฝนแบบฝึกและทักษะต่างๆ เข้าช่วย แต่พบในบางกรณีที่ ถ้าผู้เรียนเป็นผู้ที่ทำงานในลักษณะการควบคุมการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กอย่างละเอียด เช่น การพิมพ์ หรือการทำงานฝีมือ จะมีส่วนที่ช่วยทำให้ผู้เรียนสามารถควบคุมมือของตนเองได้ดีกว่าผู้เรียนที่มีได้ทำงานในลักษณะนี้

ทั้งนี้ไม่ว่าผู้เรียนจะอยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น หรือตอนปลาย แต่ถ้าผู้เรียนมีระยะเวลาในการฝึกซ้อมและหมั่นทำการฝึกฝนทักษะต่างๆ ของตนเอง ผู้เรียนก็สามารถที่จะปฏิบัติทักษะในการบรรเลงต่างๆ ได้อย่างเท่าเทียมกัน

9. ด้านเจตคติที่มีต่อการเรียน

การวิจัยในครั้งนี้ผู้เรียนทุกคนมาเรียนด้วยความสมัครใจ ทำให้ไม่เกิดความรู้สึกถูกบังคับหรือเกิดความกดดันในการเรียน จึงเกิดบรรยากาศในการเรียนที่ดี มีการพูดคุยเกี่ยวกับเนื้อหาการเรียนหรือเรื่องอื่นๆ เพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนได้เป็นอย่างดี และผู้เรียนหลายๆ คน ยังมีความชื่นชอบในดนตรีและเสียงขิม ทำให้รู้สึกชอบในการที่จะเรียนและบรรเลงขิม ผู้เรียนมีความรู้สึกภาคภูมิใจและดีใจอย่างเห็นได้ชัดหลังจากที่สามารถบรรเลงเพลงแขกปัตตานีได้จนจบ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ในวัยผู้ใหญ่ การสร้างเจตคติและการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้

10. ความแตกต่างในการสอนที่มีการใช้ชุดการสอนและการสอนที่ไม่ใช้ชุดการสอน

ในการเรียนการสอนดนตรีนั้น ชุดการสอนเปรียบเสมือนแนวทางสำหรับผู้สอน ที่มีไว้เพื่อย้ำเตือนกับผู้สอนว่า ในแต่ละขั้นตอนนั้น ผู้สอนต้องเตรียมตัวอย่างไร มีขั้นตอนในการสอน เนื้อหาและการปฏิบัติกิจกรรมอย่างไร หรือมีข้อควรระวังอะไรบ้างในการทำการสอน ซึ่งถือเป็นข้อดีของชุดการสอนสำหรับผู้สอนที่ยังมีเชี่ยวชาญหรือเพิ่งเริ่มทำการสอนเป็นครั้งแรก ซึ่งต่างจากผู้สอนที่ชำนาญและมีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาและกิจกรรมการสอนแล้ว โดยเฉพาะในการเรียนการสอนดนตรี ผู้สอนหลายท่าน มักจะทำการเลือกบทเพลงและมีแนวทางในการสอนที่ต่างกันไปในแต่ละบุคคล และทำการสอนตามพัฒนาการของผู้เรียน โดยที่ไม่ได้มีลำดับขั้นตอนหรือเนื้อหาที่ชัดเจนและตายตัว สามารถปรับเปลี่ยนได้ตลอด หรืออาจสอนโดยใช้ชุดการสอนเพียงเล็กน้อย เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางในการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ทำการเพิ่มเติมเนื้อหา หรือปรับปรุงรายละเอียดของชุดการสอน เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละคนเพิ่มเติม ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ชุดการสอนเป็นเพียงตัวช่วยหนึ่งในการเรียนการสอนเท่านั้น และครูผู้สอนควรมีการยืดหยุ่นเนื้อหา ระยะเวลา

และปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนให้มากที่สุด และหมั่นพัฒนาชุดการสอนและวิธีการสอนของตนควบคู่ไปกับการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

จากผลของการวิจัย ทำให้ทราบได้ว่าการวิจัยมีปัญหาหรือข้อควรแก้ไขอย่างไบบ้าง ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปออกมาเป็นหัวข้อได้ดังนี้

1. ระยะเวลาในการเรียนการสอน จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่าระยะเวลาในการเรียนการสอนคาบละ 1 ชั่วโมง จำนวน 4 คาบเรียนนั้น ถือว่าเหมาะสมสำหรับบทเพลงที่มีความยาวไม่เกิน 10 วรรคเพลง แต่พบว่าในผู้เรียนบางคน ถ้าหากเว้นระยะเวลาระหว่างแต่ละคาบในการเรียนการสอนมากเกินไป จะทำให้ผู้เรียนเกิดอาการหลงลืมเนื้อหาในการเรียนได้ ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ควรปรับความถี่ในการเรียนต่อครั้งให้มากขึ้น จากสัปดาห์ละ 1 คาบเป็น 2-3 คาบเรียน และถ้าบทเพลงที่ใช้ในการเรียนการสอนมีความยาวมากขึ้น ก็ควรเพิ่มระยะเวลาในการเรียนเป็น 8-10 คาบ เพื่อเป็นการช่วยให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติบทเพลงได้อย่างแม่นยำมากขึ้น และได้ทำการทบทวนเนื้อหาการเรียนไปในตัว

2. บทเพลงที่ใช้ในการเรียนการสอน จากการที่ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์และสังเกตถึงเจตคติของผู้เรียน พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีบทเพลงที่ชื่นชอบแตกต่างกันไป และอยากเรียนเพิ่มเติมในบทเพลงที่ตนเองชอบ ซึ่งหลังจากที่ผู้เรียนมีพื้นฐานการบรรเลงซิมจากชุดการสอนซิมเพลงแขกปัตตานีแล้ว ผู้สอนสามารถให้ผู้เรียนแต่ละคนเลือกเพลงที่ตนเองสนใจ และนำมาใช้ในการเรียนการสอนต่อไปในอนาคต ในส่วนนี้จะช่วยเป็นแรงจูงใจและแรงผลักดันในการเรียนการสอน และช่วยให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนได้ นอกจากนี้ ผู้สอนควรเปิดกว้างในการนำเพลงประเภทและแนวเพลงใหม่ๆ ที่มีใช้แนวไทยเดิม มาใช้ในการเรียนการสอนควบคู่กับเพลงไทยเดิมด้วย

3. การคัดเลือกผู้เรียนในวัยที่ใกล้เคียงกัน จากการวิจัยในครั้งนี้ ที่ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกผู้เรียนเป็นบุคคลในวัยผู้ใหญ่ แต่ไม่ได้จำกัดช่วงอายุของผู้ใหญ่

ซึ่งผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่ นั้น สามารถแบ่งออกเป็นหลักๆ ได้ 2 ช่วงคือในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น และผู้ใหญ่ตอนปลาย ทำให้ผลของการวิจัยออกมาค่อนข้างมีความแตกต่างกันมากพอสมควร เนื่องจากพัฒนาการทางร่างกายและการเรียนรู้ของผู้ใหญ่แต่ละช่วงนั้น มีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก จึงควรแบ่งในการวิจัยให้ชัดเจนว่าจะทำการวิจัยในช่วงอายุเท่าใด เช่น ทำการวิจัยในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ในช่วงอายุ 21-30 ปี เป็นต้น เพื่อให้ผลที่ออกมามีความใกล้เคียงกัน และสามารถทำการออกแบบชุดการสอนให้เหมาะสมกับพัฒนาการในวัยนั้นได้เฉพาะเจาะจงมากขึ้น

4. การนำไปประยุกต์ใช้กับผู้เรียนในวัยอื่นๆ ผู้ที่สนใจสามารถนำชุดการสอนนี้ ไปใช้ในการเรียนการสอนกับผู้เรียนในวัยอื่น โดยเฉพาะกับผู้เรียนในวัยผู้สูงอายุในชุมชนของตน ทั้งการสอนประเภทเดี่ยวและกลุ่ม ซึ่งผู้เรียนในวัยผู้สูงอายุมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย โดยการเรียนรู้ในวัยนั้นมีส่วนช่วยในการฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและทางจิตใจได้ เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบันที่กำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเป็นอย่างดี

5. การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเรียนการสอน ในปัจจุบัน เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมาก ซึ่งในส่วนนี้ เราอาจนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเรียนการสอน เพื่ออำนวยความสะดวกต่อทั้งผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมการวิจัย เช่น การสอนทางไกลผ่านระบบวิดีโอ คอล ต่างๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงการเรียนการสอนได้มากขึ้น และสะดวกต่อการเรียน ถ้าผู้เรียนและผู้สอนมิได้อยู่ในละแวกใกล้เคียง และการใช้สื่อการสอนที่เป็นดิจิทัล ผู้สอนสามารถทำสื่อการเรียนรู้อย่างตนเองผ่านทางแอปพลิเคชันต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนใช้ และทำการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนในเรื่องของเวลา ที่ผู้เรียนสามารถเลือกได้ว่าจะทำการเรียนรู้ด้วยตนเองในเวลาใด ตามแต่ที่ผู้เรียนสะดวก และยังสามารถทำการวัดผลผ่านทางระบบได้ทันที

6. การนำชุดการสอนซิมเพลกซ์ไปต่อยอดเป็นเพลงอื่นๆ ที่มีความยาวของวรรคเพลงและมีความซับซ้อนมากขึ้น หลังจากที่คุณผู้เรียนได้เรียนรู้พื้นฐานการปฏิบัติทักษะซิมเพลกซ์และเพลงซิมเพลกซ์ไปแล้ว ผู้สอนสามารถนำบทเพลง

อื่นๆ มาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพิ่มเติมได้ โดยอาจเลือกจากบทเพลงที่ผู้เรียนมีความสนใจหรือบทเพลงที่มีความไพเราะและเหมาะสมกับระดับทักษะของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2547). ประวัติดนตรีไทยศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2560). วิถีวิทยาการสอนดนตรี. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- นิมิตาภรณ์ ลับแล. (2543). การสร้างและพัฒนาชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้เรื่องเครื่องดนตรีไทยสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บุญธรรม ตราโมท. (2481). คำบรรยายวิชาดุริยางคศาสตร์ไทย. กรุงเทพฯ: กองทุนสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.
- ประโมทย์ พ่อคำ. (2542). การพัฒนาชุดการสอนทฤษฎีดนตรีสากลเบื้องต้นผ่านทักษะปฏิบัติขลุ่ยรีคอร์เดอร์ในรายวิชาสำหรับครูประถมศึกษาของสถาบันราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พงษ์ศิลป์ อรุณรัตน์. (2554). ปฐมบทดนตรีไทย โครงการตำราและหนังสือคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มนตรี ตราโมท. (2538). ฟังและเข้าใจเพลงไทย. กรุงเทพฯ: ไทยเชม.
- ศิริพร ปัตตะพงษ์. (2543). ประสิทธิภาพชุดการสอนเรื่องการผสมเสียงผ่านทักษะการฟังสำหรับนักศึกษาสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

- สมคิด อิสระวัฒน์. (2543). **การสอนผู้ใหญ่**. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2559). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cresswell, J. W. (2012). **Educational research**. Boston: Pearson
education.